

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie tabliczek znamionowych i oznakowania identyfikacyjnego pojazdów silnikowych i ich przyrządów oraz sposobu i miejsca ich umieszczania

COM(2007) 344 wersja ostateczna — 2007/0119 (COD)

(2008/C 10/07)

Dnia 13 lipca 2007 r. Rada Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 438. sesji plenarnej w dniach 26-27 września 2007 r. (posiedzenie z dnia 26 września 2007 r.) Komitet 165 głosami — 8 osób wstrzymało się od głosu — postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, 26 września 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału”

COM (2006) 545 wersja ostateczna

(2008/C 10/08)

Dnia 19 października 2006 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu wspomnianego powyżej.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 września 2007 r. Sprawozdawcą był Edgardo Maria IOZIA.

Na 438. sesji plenarnej w dniach 26 i 27 września 2007 r. (posiedzenie z dnia 27 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 145 do 1 — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię.

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny docenia i popiera cele oraz środki zaproponowane przez Komisję Europejską. Racjonalizacja zużycia energii jest pierwszym, najważniejszym obszarem, w którym należy podjąć działania, by udało się zrealizować cele przewidziane w europejskiej polityce energetycznej (EPE). Do celów tych należy ograniczenie emisji gazów cieplarnianych zmierzające również do zwalczania nienaturalnego ocieplenia klimatu planety, zmniejszenie zależności zewnętrznej oraz ochrona konkurencyjności europejskiego systemu gospodarczego wraz z utrzymaniem dostępności energii po rozsądnych cenach.

1.2 Chociaż, między innymi w świetle niedawnego raportu Międzyrządowego Panelu ONZ ds. Zmian Klimatycznych (ICCP),

Komitet uważa za pożądane, by podejmować wszelkie wysiłki w celu zmniejszenia zużycia energii i uzyskania technicznie osiągalnych oszczędności powyżej 20 %, uznaje on wyznaczony cel za realistyczny. By go zrealizować, muszą mu towarzyszyć plany krajowe, zróżnicowane pod względem wstępnych warunków finansowych i technologicznych, tak by zagwarantować równy podział celów między państwa członkowskie zgodnie z ich potencjałem. Stosowne będzie wyznaczenie również celów pośrednich, na przykład na lata 2012-2016, tak by móc wzmocnić przyjęte środki w wypadku znaczących odchyień.

1.3 Komitet uznaje za celowe zaproponowanie Komisji, by zainicjowała specjalną dyskusję na temat „stylu życia” i tzw. „jakości życia”. Komitet zwraca się do Komisji z pytaniem, czy uważa za realistyczne utrzymanie w przyszłości, dla przyszłych

pokoleń, obecnego stylu życia charakteryzującego się coraz większym zużyciem energii, a także coraz większymi emisjami. Świadomość, że nie jest to możliwe sugeruje, iż wyzwanie to można pokonać jedynie poprzez zdecydowane, odważne i podjęte na czas działania. Problem leży również w przyjęciu założenia, że gdy oszczędności energii towarzyszy bezpośredni wzrost siły nabywczej społeczeństwa, nie powinny one służyć do finansowania dalszego zużycia energii poprzez efekt odbicia (ang. *rebound*).

1.4 Komitet proponuje dodatkowe działanie priorytetowe polegające na wprowadzeniu rejonowych sieci grzewczych i chłodniczych, które pozwoliłyby uniknąć utraty 33 % energii spowodowanej przekształceniem energii pierwotnej.

1.5 Komitet zaleca przyjęcie pozytywnych działań priorytetowych, sprzyjających powstawaniu i rozwojowi nowych zawodów związanych z dziedziną racjonalizacji zużycia energii, rozpowszechnianiu nowych zintegrowanych usług energetycznych, promowaniu B+R, rozwojowi recyklingu i unieszkodliwianiu stałych odpadów komunalnych, które można zagospodarować na różny sposób, oraz promowaniu działań z zakresu CSR. Pierwszorzędną wagę mają zachęty do podejmowania nauki w dziedzinie energetyki w ramach kształcenia wyższego i uniwersyteckiego.

1.6 W celu realizacji 75 inicjatyw przewidzianych w planie działania, prowadzenia monitoringu i oceny skuteczności wszystkich zaproponowanych instrumentów konieczne jest zwiększenie kadr Komisji, które będą monitorować rozwój tych działań. Komitet zaleca wnikliwą analizę potrzeb oraz odpowiednie dostosowanie zasobów ludzkich i finansowych.

1.7 Zdaniem Komitetu konieczne jest wzmocnienie zdolności Unii do zajmowania w kontaktach międzynarodowych jednolitego stanowiska w sprawie efektywności energetycznej. W tym celu zaleca Komisji rozważenie, czy konieczne będzie wprowadzenie zmian do traktatów, tak by umożliwić silniejszą wspólną reprezentację zewnętrzną, przy zachowaniu autonomii państw członkowskich w podejmowaniu decyzji o udziale energii z poszczególnych źródeł najbardziej odpowiadającym ich potrzebom.

1.8 Co się tyczy polityki podatkowej związanej ze wsparciem inwestycji służących osiągnięciu celów wytyczonych w planie, Komitet zaleca, by brano w niej pod uwagę najsłabsze warstwy społeczne, bezrobotnych, emerytów i pracowników. Zarówno w wypadku „podatków energetycznych”, jak i zachęt podatkowych, konieczne będzie objęcie tych grup ochroną.

1.9 Komitet ubolewa nad niewystarczającą koordynacją polityki transportowej i energetycznej, których logika oraz problematyka techniczna i przemysłowa w sposób nieunikniony wzajemnie się uzupełniają, tak samo jak w wypadku polityki środowiskowej i przemysłowej oraz wyraża głębokie zaniepokojenie, że ze względu na brak takiej koordynacji dokument Komisji traci w większości swą potencjalną skuteczność.

1.10 Obszarem, na którym należy najpierw podjąć działania, jest mieszkalnictwo. Istnieje możliwość dokonania dużych oszczędności, pod warunkiem wyraźnego podjęcia niektórych zasadniczych kwestii, takich jak drastyczne zmniejszenie obciążeń podatkowych spowodowanych działaniami na rzecz racjonalizacji zużycia energii, zniesienie obciążeń administracyjnych (licencji, zezwoleń), rozwój wiedzy i poprawa kształcenia podmiotów z branży, między innymi poprzez wsparcie publiczne. Mieszkania otrzymujące certyfikat energetyczny powinny korzystać z uprzywilejowanego traktowania w dziedzinie podatkowej, a wypadku, gdy właściciel nie ma dochodów podlegających opodatkowaniu — z bonusu energetycznego na zakup energii elektrycznej. Należy zaplanować preferencyjne taryfy do pewnego poziomu rocznego zużycia energii. Branża budowlana i wszyscy w tej branży pracujący potrzebują przeszkolenia na temat działań pozwalających osiągnąć znacznie wyższy poziom efektywności energetycznej budynków oraz nowych zachęt do ich realizacji.

1.11 Komitet uważa, że finansowanie potrzebnych inwestycji powinno zostać podzielone między sektor publiczny i prywatny. Zważywszy na niektóre pozytywne rozwiązania przyjęte już w kilku państwach członkowskich, można by upowszechnić tworzenie odpowiednich funduszy przy wykorzystaniu niewielkiej części zysków osiąganych przez przedsiębiorstwa działające w tym sektorze, zapewniając jednocześnie, że nie doprowadzi to do wzrostu ceny dla użytkowników końcowych lub do zmniejszenia ogromnych inwestycji potrzebnych w dziedzinie produkcji.

1.12 Komitet uważa, że niezbędne jest zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji przedsiębiorców oraz organizacji związkowych i ekologicznych w konfrontację z tym dużym wyzwaniem. Jedynie zbiorowe działania na skalę masową oraz powszechna świadomość i wiedza umożliwią osiągnięcie znaczących wyników, zważywszy, że użytkownicy końcowi są w rzeczywistości najważniejszymi użytkownikami energii. Mieszkania, transport prywatny i aktywność zawodowa dotyczą bezpośrednio obywateli. Edukacja w zakresie „odpowiedzialnego zużycia energii” ma zasadnicze znaczenie, począwszy od pierwszych lat nauczania szkolnego. Całe społeczeństwo powinno się zaangażować w ten wysiłek, który jest również i powinien stać się dla wszystkich symbolem nowej cywilizacji. Każda Europejka i każdy Europejczyk powinni się czuć zaangażowani w starania na rzecz oszczędności, co umożliwi również przyszłym pokoleniom korzystanie z dóbr naturalnych, obecnie poważnie narażonych na szkody spowodowane zanieczyszczeniem i związanymi z nim zmianami klimatu.

1.13 Komitet podkreśla pozytywne wyniki osiągnięte w przemyśle sprzętu gospodarstwa domowego dzięki oznakowaniu. Oszczędności do 70 % w wypadku lodówek i do 60 % w wypadku pralek automatycznych wskazują na skuteczność tej metody. Komitet wnosi, by przykładem ekoprojektowania objąć również sektor budownictwa publicznego i mieszkaniowego oraz transport publiczny i prywatny, czyli sektory o najwyższym zużyciu energii (ponad 70 % całkowitego zużycia).

1.14 Komitet zaleca poświęcenie dużej uwagi stratom w obszarze generacji, przesyłu i dystrybucji energii. Ponad jedna trzecia energii, czyli 480Mtoe, ulega zmarnowaniu. Przy przesyłach prądem stałym o wysokim napięciu straty mocy zostają ograniczone z ponad 10 % do 3 % co 1 000 km. Technologia ta przynosi ponadto korzyści, jeżeli chodzi o narażenie ludności na pole elektryczne i magnetyczne oraz eliminuje emisję fal elektromagnetycznych ELF związanych z przesyłem prądem zmiennym.

1.15 Uwzględniając doskonałe rezultaty uzyskiwane w dziedzinie termodynamicznej energii słonecznej, Komitet zwraca się do Komisji i Rady o promowanie i wspieranie rozpowszechniania tej technologii.

1.16 Komitet popiera zamiar Komisji, by wzmocnić rozwój elektrociepłowni, chociaż uważa, że należy przyspieszyć przyjęcie jednolitych przepisów w zakresie pomiaru ich wydajności. Zdaniem Komitetu korzystne byłoby zainwestowanie w programy upowszechniające trójgenerację, którą można by zasilać również przy użyciu biomasy. Należy promować jednostki mikrokogeneracji (dyrektywa 2004/8/WE — jednostki o maksymalnej zdolności poniżej 50 kW), dopuszczając je do programów zachęt na rzecz oszczędności energii i mniejszego wpływu na środowisko oraz włączając je z większą łatwością niż obecnie do krajowych sieci w dziedzinie rozwoju rozproszonej generacji energii. Konieczne jest niemniej zapewnienie wsparcia dla przedsiębiorstw ze względu na wyższe koszty, których system ten wymaga w celu przeprowadzenia zmian w obecnych sieciach przesyłowych.

1.17 Rynki gazu i energii elektrycznej nie zostały w pełni zliberalizowane. Konieczne jest oddzielenie prawne przedsiębiorstw sprawujących monopol techniczny od przedsiębiorstw prowadzących działalność w systemie wolnej konkurencji.

1.18 Komitet uważa, że interesującym pomysłem jest przyjęcie liczników elektronicznych, co umożliwiłoby system zdalnego sterowania w dystrybucji energii, optymalizując kontrolę obciążenia sieci. Liczniki te są uznawane za odpowiedni instrument zgodny z wymogami przewidzianymi w dyrektywach europejskich w sprawie efektywności energetycznej.

1.19 Sektor transportu poczynił dużo wysiłków na rzecz zmniejszenia zużycia energii i zanieczyszczających emisji. Jednakże stały wzrost emisji CO₂ wywołany przede wszystkim rozpowszechnieniem transportu prywatnego, jak również innych rodzajów transportu, wymaga podjęcia jeszcze większych wysiłków (emisje spowodowane transportem drogowym wzrosły w latach 1990-2004 o 26 %). Komisja bada wnikliwie ocenę oddziaływania dotyczącą ustalenia na drodze prawnej procedur w zakresie realizacji celu 120 g CO₂/km. Komitet zaleca przyjęcie wszystkich środków koniecznych do osiągnięcia celu, jednakże przy szczególnym uwzględnieniu faktu, że muszą być one rozsądne i wykonalne pod względem technicznym oraz produkcyjnym.

1.20 Komitet uznaje za celowe zasygnalizowanie, że masowe zastąpienie paliw kopalnych biopaliwami pociąga za sobą

ryzyko wywołania zjawiska konkurencji między różnymi przeznaczeniami terenów rolnych: pod uprawę żywności czy pod uprawy energetyczne, co może skutkować wzrostem cen żywności do poziomu cen upraw energetycznych, które ze swojej strony mogą równać do cen paliw kopalnych. Zatem na koniec oznaczałoby to konkurencję⁽¹⁾ między posiadaczami samochodów z północy a głodnymi mieszkańcami południa.

1.21 Komitet wyraża swoje pełne poparcie dla zachęt oraz strategii finansowych i podatkowych zaproponowanych przez Komisję, docenia szczególnie zaangażowanie EBI i EBOR, ale również uwrażliwienie europejskiego sektora bankowego na potrzebę udzielenia niezbędnego wsparcia finansowego na rzecz realizacji krajowych planów energetycznych. Komitet ma nadzieję, że zostanie zwołana specjalna konferencja europejska na temat finansowania działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii w celu uwrażliwienia zainteresowanych stron i zachęcenia europejskiego sektora bankowego do udziału w realizacji wielkiego projektu modernizacji europejskiej gospodarki.

1.22 Komitet wspiera zawarcie „porozumienia między burmistrzami”, lecz uważa, że cel objęcia nim jedynie 20 najważniejszych miast europejskich jest bardzo skromny. Porozumienie to powinno zostać poszerzone na dużo większą liczbę miast, a doświadczenia lokalne powinny być lepiej wykorzystane. Specjalny portal lub inne formy komunikacji poświęcone wymianie doświadczeń pomiędzy dużymi, średnimi i małymi miastami Unii Europejskiej, gdzie żyje ponad 80 % mieszkańców Europy, mogłyby stanowić doskonałe narzędzie pozwalające na nawiązanie kontaktów pomiędzy urzędnikami lokalnymi odpowiedzialnymi za politykę w zakresie transportu miejskiego i urzędnikami odpowiedzialnymi za działalność na rzecz lokalnych społeczności mającą bezpośredni wpływ na opinię publiczną.

1.23 Komitet wyraża ubolewanie, że plan działań nie bierze pod uwagę istotnej roli, jaką partnerzy społeczni i dialog społeczny mogą odgrywać na wszystkich szczeblach w dokonaniu oceny, promowaniu i rozwijaniu obszarów polityki w zakresie oszczędności energii. Komitet ma nadzieję, że Komisja podejmie działania wspierające włączenie tematów ochrony środowiska naturalnego w istniejące struktury dialogu społecznego na różnych szczeblach, w szczególności w struktury branżowe oraz w europejskich radach zakładowych. Organizacje związkowe mogą odegrać ponadto zasadniczą rolę w rozpowszechnianiu wiedzy i świadomości tak na szczeblu europejskim, jak i krajowym, przyczyniając się do popularyzacji dobrych rozwiązań.

1.24 Zasadnicze znaczenie ma połączenie kwestii oszczędności energii z dobrymi rozwiązaniami w dziedzinie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, szczególnie przedsiębiorstw międzynarodowych; wymaga to wzmocnionego dialogu społecznego, by podjąć wszystkie zagadnienia związane z racjonalizacją zużycia energii.

⁽¹⁾ L. Brown, www.earthpolicy.org oraz raport FAO 2005 r.

1.25 Komisja doskonale podkreśla międzynarodowy wymiar problemu zmniejszenia energochłonności. Komitet popiera propozycje zawierania partnerstw oraz realizacji międzynarodowego porozumienia ramowego. W odniesieniu do zapowiedzianej konferencji międzynarodowej na rzecz racjonalizacji zużycia energii Komitet zaleca, by nie lekceważyć możliwości uczestnictwa w niej krajów objętych programami AKP, Euromed i EPS. Współpraca międzynarodowa jest niezbędna do spróśtania wyzwaniu, jakim jest rozwój zrównoważony i w czasie konferencji, która rozpocznie się w tym roku na Bali, trzeba będzie nasilić wysiłki dyplomatyczne w celu ratyfikacji do 2009 r. nowego protokołu międzynarodowego będącego kontynuacją protokołu z Kioto.

2. Komunikat Komisji

2.1 Komisja wydała komunikat „Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału” na podstawie mandatu otrzymanego od Rady Europejskiej obradującej wiosną 2006 r., która zatwierdziła zalecenia wynikające z zielonej księgi „Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii”.

2.2 Podsumowując, celem propozycji omówionych w komunikacie jest osiągnięcie do 2020 r. oszczędności energii powyżej 20 % w porównaniu z przewidzianym zużyciem przy założeniu danego poziomu wzrostu PKB i w sytuacji, gdyby nie podjęto żadnych działań. Jeżeli ten plan zostanie zrealizowany, powinniśmy zaoszczędzić aż do 390 Mtoe rocznie i ograniczyć emisję CO₂ o 780 Mt rocznie. Pod względem całkowitego zużycia, proponowane środki powinny gwarantować jego zmniejszenie o 1 % rocznie przy wzroście PKB wynoszącym 2,3 %, co w sytuacji braku nowych działań oznaczałoby wzrost zużycia o 0,5 % rocznie. Niezbędne inwestycje powinny zostać skompensowane przez około 100 mld euro rocznych oszczędności paliwa.

2.3 Z debaty wywołanej zieloną księgą w sprawie racjonalizacji zużycia energii „Uzyskać więcej mniejszym nakładem środków” wyniknęły propozycje stanowiące złożony i rozbudowany „pakiet” omawianego komunikatu obejmujący 75 działań we wszystkich dziedzinach, gdzie można osiągnąć potencjalne oszczędności. Sektory wymagające w pierwszym rzędzie interwencji to budownictwo i transport, który jest odpowiedzialny za najwyższe zużycie produktów naftowych, ale równie dużą uwagę poświęcono oszczędnościom, jakie można uzyskać przy produkcji, przesyłaniu i przetwarzaniu energii oraz w przemyśle.

2.4 Plan opracowany przez Komisję przewiduje działania natychmiastowe oraz inne działania rozłożone na okres 6 lat. Przewiduje się już, że do zrealizowania celu 20 % oszczędności do 2020 r. będzie potrzebny kolejny plan działania.

2.5 Analiza potencjalnych oszczędności wskazuje na interesujące możliwości w sektorach odbiorców końcowych: 25 % jest osiągalne w przemyśle wytwórczym, w szczególności

w dziedzinie urządzeń peryferyjnych (silniki, wentylatory, oświetlenie); 26 % w sektorze transportu dzięki wspieraniu transportu kombinowanego oraz przechodzenia na inne formy transportu wskazane w przeglądzie śródrokresowym białej księgi w sprawie transportu i 27 % w sektorze budownictwa mieszkaniowego dzięki na przykład izolacji ścian i dachów, systemowi oświetlenia oraz większej wydajności sprzętu gospodarstwa domowego. Natomiast w budownictwie handlowym oszczędności mogłyby sięgnąć 30 % dzięki ogólnemu udoskonaleniu systemów zarządzania energią.

2.6 Oczekuje się, że zmiany strukturalne, skutki wdrożonych uprzednio polityk oraz nowe technologie powinny przynieść spadek energochłonności o 1,8 % rocznie (470 Mtoe rocznie), co oznacza, że ogólna energochłonność, uwzględniając realizację celu 20 % poprzez nowe proponowane działania (ich wpływ w latach 2005-2020 to 1,5 % rocznie lub 390 Mtoe rocznie), spadnie o 3,3 % rocznie. Przy oczekiwanym rocznym wzroście PKB równym 2,3 %, całkowite oszczędności energii wyniosłyby 1 % rocznie.

2.7 Korzyści płynące z planu działania dotyczą ochrony środowiska, ograniczenia importu paliw kopalnych, zmniejszenia zależności od krajów trzecich, poprawy rentowności i konkurencyjności przemysłu europejskiego, także dzięki innowacjom technologicznym pobudzonym przez wywołane procesy, co wpłynie pozytywnie również na zatrudnienie.

2.8 Plan dzieli się na dziesięć pilnych działań priorytetowych. Komisja wzywa państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne oraz wszystkie zainteresowane strony do podjęcia dodatkowych inicjatyw, by uzyskać jeszcze lepsze wyniki. Przewidziane środki mają charakter sektorowy i horyzontalny.

2.9 Między innymi wskazuje się na celowość określenia dynamicznych wymagań w zakresie efektywności energetycznej różnych produktów i usług, działań na rzecz poprawy wydajności nowej i istniejącej zdolności produkcyjnej oraz ograniczenia strat związanych z przesyłem i dystrybucją w sektorze przetwarzania energii, a także przyjęcia kompleksowego podejścia w sektorze transportu ukierunkowanego na wszystkie zainteresowane podmioty.

2.10 Strategiczny plan technologii w dziedzinie energetyki, który powinien zostać przyjęty w 2007 r., spowoduje dalszą poprawę efektywności energetycznej.

2.11 Trzeba będzie zwrócić dużą uwagę na „sygnały cenowe”, które przyczyniają się do podniesienia ogólnej świadomości. Oprócz tego konieczne jest przygotowanie odpowiednich instrumentów finansowych, na wszystkich poziomach oraz polityk opartych o bodźce ekonomiczne, także podatkowe, skierowanych do producentów i konsumentów.

2.12 Wyzwanie polegające na racjonalizacji zużycia energii ma wymiar światowy, a zatem niezbędne są porozumienia i partnerstwa międzynarodowe.

2.13 Ścisłe stosowanie obowiązujących dyrektyw i rozporządzeń, m.in. ostatniej dyrektywy w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, dyrektywy w sprawie oznakowania i jej ośmiu dyrektyw wykonawczych, dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, dyrektywy w sprawie ekoprojektu, rozporządzenia w sprawie Energy Star (wspólnotowego programu znakowania sprawności energetycznej urządzeń biurowych), przyczyni się do zrealizowania wytyczonych celów.

2.14 Działania priorytetowe

2.14.1 Przepisy w zakresie oznakowania oraz minimalne wymagania w zakresie efektywności energetycznej urządzeń gospodarstwa domowego i sprzętu. Aktualizacja dyrektywy ramowej nr 92/75/WE zgodna z nowymi i dynamicznymi normami eksploatacyjnymi dla urządzeń gospodarstwa domowego. Szczególna uwaga zostanie poświęcona ograniczaniu strat w trybie „standby” (gotowości zasilania). Działania zostaną rozpoczęte od 14 grup produktów. Dąży się do tego, by do 2010 r. większość produktów odpowiedzialnych za znaczną część całkowitego zużycia energii zostało objętych minimalnymi wymaganiami przewidzianymi w dyrektywie w sprawie ekoprojektu oraz systemami oceny oznakowania.

2.14.2 Wymagania w zakresie efektywności energetycznej dla budynków i dla budynków o bardzo niskim zużyciu energii („budynków pasywnych”). Rozszerzenie zakresu stosowania dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (obecnie obowiązującej dla budynków o powierzchni przekraczającej 1000 m²) i przygotowanie w 2009 r. nowej dyrektywy w sprawie minimalnych wymagań eksploatacyjnych UE dla nowych i odnowionych budynków (kWh/m²). Zostaną opracowane ukierunkowane strategie przy udziale branży budowlanej, mające na celu upowszechnianie domów o bardzo niskim zużyciu energii.

2.14.3 Zwiększanie efektywności energetycznej produkcji i dystrybucji energii. Sektor przetwarzania energii wykorzystuje około jedną trzecią całej energii pierwotnej przy wydajności przetwarzania około 40 %. Dzięki nowym zdolnościom produkcyjnymi poziom ten może wzrosnąć do 60 %. Można w znacznym stopniu ograniczyć straty w fazie przesyłu i dystrybucji sięgające obecnie około 10 %. Zostaną określone minimalne wymagania w zakresie energooszczędności dla nowych urządzeń wytwarzających energię oraz instalacji do ogrzewania i chłodzenia o mocy poniżej 20 MW. Dalsze postępy może przynieść wdrożenie dyrektywy (2004/8/WE) w sprawie wspierania kogeneracji. Wreszcie zostaną wprowadzone minimalne wymagania i uregulowania eksploatacyjne dla ciepłownictwa komunalnego.

2.14.4 Paliwooszczędne samochody. W celu ograniczenia emisji CO₂ Komisja, jeżeli to będzie konieczne, zaproponuje w 2007 r. przepisy zapewniające osiągnięcie celu 120 g CO₂/km do 2012 r. Rozważana jest również możliwość zastosowania instrumentów podatkowych związanych z emisją CO₂. Także sektor produkcji opon może przyczynić się do podniesienia energooszczędności (nawet do 5 %) zarówno dzięki normom dotyczącym oporu toczenia, jak i systemom właściwego ciśnienia powietrza. Komisja zamierza opublikować zieloną księgę w sprawie transportu miejskiego w celu zachęcenia do korzystania z publicznych środków transportu oraz wprowadzić inne instrumenty mogące przynieść radykalne rozwiązania problemu, szczególnie na obszarach o dużym zagęszczeniu ruchu drogowego.

2.14.5 Ułatwianie właściwego finansowania inwestycji w dziedzinie energooszczędności dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw świadczących usługi energetyczne. Komisja zwróci się do sektora bankowego o oferowanie specjalnych pakietów finansowych celem promowania oszczędności energetycznych. W celu promowania innowacji ekologicznych środki wspólnotowe, jak zielone fundusze inwestycyjne i program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji, zostaną udostępnione w szczególności MŚP.

2.14.6 Promowanie energooszczędności w nowych państwach członkowskich. Komisja zwróci się o skierowanie w większym stopniu funduszy przeznaczonych na realizację polityki spójności na ważne projekty w zakresie efektywności energetycznej.

2.14.7 Spójne stosowanie opodatkowania. Do najbliższej zielonej księgi w sprawie podatków pośrednich oraz do przeglądu dyrektywy w sprawie opodatkowania energii elektrycznej zostanie włączona kwestia racjonalizacji zużycia energii i aspektów środowiskowych. Rozważana jest możliwość wykorzystania kredytów podatkowych jako zachęty dla przedsiębiorstw, by produkowały energooszczędny sprzęt gospodarstwa domowego i inne urządzenia oraz dla użytkowników, by z nich korzystali.

2.14.8 Podnoszenie świadomości w zakresie racjonalizacji zużycia energii. Zostaną wprowadzone ułatwienia na rzecz rozwoju kompetencji oraz szkoleń i kampanii informacyjnych przeznaczonych dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie energią w zakładach przemysłowych i usługach użyteczności publicznej. Szkoły otrzymają odpowiednie materiały dydaktyczne.

2.14.9 Energooszczędność na terenach zabudowanych. W 2007 r. Komisja powoła „porozumienie między burmistrzami” obejmujące 20 największych miast europejskich produkujących w dziedzinie energooszczędności w celu wymiany najlepszych rozwiązań.

2.14.10 Zwiększanie energooszczędności na świecie. Celem jest zawarcie porozumienia ramowego z krajami będącymi głównymi partnerami handlowymi i z najważniejszymi organizacjami międzynarodowymi w sprawie racjonalizacji zużycia energii w sektorach użytkowników końcowych i przetwarzania energii.

Wnioski

Komisja podsumowuje swój dokument, zapowiadając przegląd śródkresowy swego planu działania w 2009 r. i zwracając się o silne poparcie dla jego realizacji ze strony Rady i Parlamentu oraz decydentów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

3. Uwagi ogólne

3.1 W zaproponowanym planie działania Komisja stara się podejść w sposób kompleksowy do inicjatyw koniecznych do osiągnięcia ambitnego celu wskazanego w dokumencie, czyli 20 % oszczędności energii do 2020 r. i wynikającego z tego ograniczenia emisji CO₂ o 780 Mt rocznie. Chociaż, między innymi w świetle niedawnego raportu Międzyrządowego Panelu ONZ ds. Zmian Klimatycznych (ICCP), Komitet uważa za pożądane, by podejmować wszelkie wysiłki w celu zmniejszenia zużycia energii i uzyskania technicznie osiągalnych oszczędności

powyżej 20 %, to uznaje on wyznaczony cel za realistyczny. Temu celowi powinny być poświęcone plany krajowe, które razem pozwoliłyby osiągnąć zamierzony rezultat i które byłyby zróżnicowane pod względem wyjściowych warunków finansowych i technologicznych, tak by zagwarantować równy podział celów między państwa członkowskie zgodnie z ich potencjałem.

3.2 Konieczne będzie określenie również celów średniookresowych, na przykład od 2012 do 2016 r., by móc ewentualnie wzmocnić działania na wypadek pojawienia się znaczących odchylenia od harmonogramu prac. Przegląd w 2009 r. wydaje się zaplanowany na zbyt bliską przyszłość, by można było wówczas sformułować wyważony osąd. Komitet zaleca również wskazanie opcji zawierającej cel długoterminowy (2040/2050), by zapewnić kontynuację starań na rzecz oszczędności energetycznej. W ciągu kilku lat inwestycje w dziedzinie produkcji energii z paliw kopalnych, szacowane na miliardy euro, staną się przestarzałe. Konieczne jest zastąpienie tych urządzeń w jak najbardziej skuteczny i szybki sposób. Będzie to epokowe wyzwanie przeciwne panującej obecnie tendencji do wznoszenia szklanych wieżowców o wysokości do 120 pięter oświetlonych przez całą dobę lub wykorzystywania terenu do tworzenia infrastruktur transportowych. Władze powinny jak najszybciej zdać sobie sprawę z powagi problemu, którym jest zastąpienie źródeł energii.

3.3 Komisja proponuje plan, który jednocześnie spowoduje ograniczenie zużycia energii oraz pozwoli zachować niezmienny poziom jakości życia. W oparciu o tak sformułowany cel, przy stałym wzroście PKB o 2,3 %, przewiduje się do 2020 r. ograniczenie energochłonności o 3,3 % poprzez rzeczywisty spadek zużycia energii o 1 % rocznie, odpowiadający całkowitemu zmniejszeniu zużycia energii o 14 % w latach 2005-2020. Komitet uznaje za celowe zaproponowanie Komisji, by zainicjowała specjalną dyskusję na temat „stylu życia” i tzw. „jakości życia”. Szczególnie w świetle oczekiwań poprawy jakości życia, którą niektórzy oceniają na podstawie liczby urządzeń gospodarstwa domowego, telefonów komórkowych czy samochodów na osobę, inni natomiast na podstawie emisji CO₂, drobnych cząstek i pyłów, korków drogowych oraz czasu przejazdu, jakości usług publicznych. To oczywiste, że w odniesieniu ściśle do efektywności i oszczędności energetycznej, nawet najskromniejsza zmiana idąca w kierunku stylu życia bardziej przyjaznego dla środowiska, przyspieszy realizację wyznaczonych celów. Komitet zwraca się do Komisji z pytaniem, czy uważa za realistyczne utrzymanie w przyszłości, dla przyszłych pokoleń, obecnego stylu życia charakteryzującego się coraz większym zużyciem energii, a także coraz większymi emisjami? Problem leży w zrozumieniu, że oszczędności nie powinny służyć do finansowania dalszego zużycia energii poprzez efekt odbicia (ang. *rebound*). Należy zatem przewidzieć w najbliższym czasie potrzebę reorganizacji systemu gospodarczego, promując wprowadzanie stosownych infrastruktur i proponując nowym pokoleniom odpowiedni system wartości, np. (2):

- ograniczyć zużycie zasobów naturalnych i energii,
- zapobiegać zanieczyszczeniu powietrza, wody i gleby,
- ograniczać u źródła powstawanie odpadów,
- minimalizować zagrożenia dla ludności i środowiska.

(2) *Factor Four: Doubling Wealth, Halving Resource Use*. Ernst. U von Weizsäcker, A.Lovins i inni.

3.3.1 Należy rozpowszechnić odpowiedzialność za racjonalizację zużycia energii na wszystkich szczeblach, dołączając do planów krajowych plany terytorialne i lokalne. Władze regionalne powinny być również zaangażowane w konfrontację z tym dużym wyzwaniem. Zasięg i znaczenie planu stanowią w istocie prawdziwe wyzwanie. Konieczne będzie porzucenie niektórych aspektów stylu życia związanych z postępem osiągniętym w XX w., a samo pojęcie estetyki będzie musiało obejmować osąd etyczny dotyczący dopuszczalności danego postępowania pod względem efektywności energetycznej, jak jest już w wypadku futer rzadkich zwierząt lub wyrobów z kości słoniowej — na tej samej zasadzie wieżowiec pokryty szklaną powierzchnią czy samochód typu SUV (Sport Utility Vehicle) będą musiały zostać uznane za niedopuszczalne. Tak głęboka przemiana panującego systemu wartości wymaga współpracy również ze strony prywatnego sektora przemysłowego, który powinien skorzystać z okazji, by przyspieszyć swe przekształcenie w kierunku promowania efektywności energetycznej w celu wyciągnięcia z tego korzyści na szczeblu światowym, wykorzystując nowe wartości również w reklamie zamiast — co się często zdarza — nadawania odmiennych przekazów, które podkreślają masę i zbędną siłę jako atrybut statusu społecznego.

3.4 Plan działania wyznacza dziesięć priorytetowych działań w ramach czterech obszarów: przetwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii; budownictwo mieszkaniowe, handlowe i biurowe; transport; wykorzystanie energii w przemyśle i w rolnictwie. Obszary te są odpowiedzialne za ponad 90 % zużycia energii. Kolejne inicjatywy zostaną podjęte w takich obszarach, jak porozumienia międzynarodowe w celu ustanowienia partnerstw w zakresie definicji norm w dziedzinie kształcenia, informacji i komunikacji, tak by rozwinąć jak najwięcej synergii oraz w obszarze pogłębienia współodpowiedzialności wszystkich zainteresowanych podmiotów.

3.5 Komitet proponuje dodanie kolejnej działalności priorytetowej, by wprowadzić środki na rzecz ograniczenia zużycia paliw kopalnych do celów ogrzewania i chłodzenia oraz odnotowuje, że wniosek Komisji nie przewiduje możliwości utworzenia rejonowych sieci ogrzewania i chłodzenia, co pozwoliłoby uniknąć 33 % strat związanych z przetwarzaniem energii pierwotnej. Ten potencjał mógłby wręcz ulec podwojeniu, jeżeli działania te zostałyby połączone z wykorzystaniem energii odnawialnej lub unieszkodliwianiem odpadów, dzięki czemu można by zaoszczędzić do 50.7 Mtoe rocznie. Komitet proponuje podjęcie, oprócz działań priorytetowych, również pozytywnych inicjatyw priorytetowych sprzyjających powstawaniu i rozwojowi nowych zawodów związanych z dziedziną racjonalizacji zużycia energii, rozpowszechnianiu nowych zintegrowanych usług energetycznych oraz promocji nowych produktów pozwalających oszczędzać energię i mniej zanieczyszczających środowisko. Kolejne proponowane działania to propagowanie badań i rozwoju naukowego tak na szczeblu krajowym, jak i europejskim oraz znaczne zwiększenie asygnowanego na ich cel finansowania, a także wykorzystanie wszystkich dostępnych już zasobów technologicznych. Kolejne potencjalne obszary działań to: rozwój recyklingu i unieszkodliwiania stałych odpadów komunalnych, które można zagospodarować na różny sposób, oraz promowanie działań w zakresie CSR, dobrowolnych porozumień w przedsiębiorstwach przy aktywnym zaangażowaniu pracowników i zastosowaniu procedur EMAS.

3.6 W swoim dokumencie Komisja zapowiada wiele środków legislacyjnych, takich jak nowe dyrektywy i rozporządzenia oraz przegląd istniejących instrumentów w celu zaostrzenia obecnych norm (zapowiedź z 7 lutego 2007 r. o pułapie emisji CO₂ w przemyśle motoryzacyjnym). Komitet przyjmuje do wiadomości propozycje Komisji oraz decyzje powzięte na marcowym posiedzeniu Rady, niemniej uważa za swój obowiązek podkreślić, że po rozszerzeniu w maju 2004 r. i styczniu 2007 r. do nowych państw członkowskich wwieziono ogromną liczbę używanych samochodów. Napływ ten nadal trwa, a wręcz uległ nasileniu. Komitet uważa, że na przeprowadzenie pełnej wymiany parku samochodowego w nowych krajach potrzeba wielu lat i nie można sądzić, że uda się tego dokonać wskutek ustanowienia obowiązkowych przepisów w odniesieniu do pojazdów już wprowadzonych do ruchu drogowego.

3.7 **W dokumencie** nie rozważa się celowości wzmocnienia odpowiedzialności i kompetencji Wspólnoty, by zapewnić osiągnięcie celów oraz umożliwić zajmowanie wspólnego stanowiska wobec partnerów międzynarodowych. Komitet ocenia pozytywnie treść dokumentu Rady Europejskiej oraz przyjęcie europejskiej polityki energetycznej (EPE) uznającej politykę w zakresie energii za jeden z priorytetów dla przyszłości Unii oraz wzmocniającej współpracę i politykę zagraniczną Unii. Ograniczenia prawne wynikające z obowiązujących traktatów, zastrzegających dla państw członkowskich prawo do podejmowania decyzji w dziedzinie polityki energetycznej, zostają w pewien sposób przewyżczone dzięki prawdziwemu wzmocnieniu kompetencji Wspólnoty w zakresie występowania wobec państw trzecich, chociaż art. 174 ust. 4 ustanawia kompetencje dzielone oraz szczególną rolę w zakresie współpracy z organizacjami międzynarodowymi. To oczywiste, że im ściślejsza będzie koordynacja realizowanej polityki, tym bardziej wzrośnie zdolność negocjacyjna Wspólnoty. Komitet wzywa Parlament Europejski, Radę i Komisję do rozważenia — jeżeli to konieczne — możliwości zmiany traktatów, tak by przyznać Wspólnocie większe niż obecnie uprawnienia w zakresie jednolitej reprezentacji wobec partnerów zewnętrznych.

3.8 **Dyrektywa nr 2006/32/WE** w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii odnosi się nie tylko do strategii opartej na upowszechnieniu białych certyfikatów, ale również do krajowych planów działania, które będą poddane ocenie Komisji. Sam plan działania zakłada znaczne zwiększenie zadań Komisji tak w zakresie inicjatyw legislacyjnych i regulacyjnych, jak i w zakresie kontroli. Komitet uważa, że nabyte do tej pory doświadczenie okazało się pozytywne, choć pojawiły się pewne niedociągnięcia przy tworzeniu rynku białych certyfikatów, co było spowodowane między innymi różnicami w przepisach poszczególnych państw członkowskich. Do realizacji działań potrzebnych do osiągnięcia celów omawianej dyrektywy, a mówiąc ogólniej do zapewnienia skuteczności prac Komisji w tej dziedzinie, niezbędne jest zwiększenie personelu Komisji, któremu zostaną powierzone te zadania. Komisja ocenia swoje potrzeby na około 20 osób. Komitet zaleca przeprowadzenie bardziej dokładnej oceny potrzebnych zasobów i wyraża nadzieję na powiększenie obecnych zasobów.

3.9 Realizacja analizowanych postanowień przyniesie oszczędności i związane z tym zmniejszenie wpływów z tytułu

VAT, co mogłoby odbić się na budżecie wspólnotowym, ale efekt ten zostanie złagodzony dzięki rozwojowi działań związanych z polityką na rzecz racjonalizacji zużycia energii. Komitet zwraca się do Komisji z wnioskiem o przeanalizowanie tego scenariusza, gdyż uznaje, że w ocenie oddziaływania ta kwestia nie została uwzględniona. Komitet uważa, że obecne zasoby Unii nie są w żadnym wypadku wystarczające do sfinansowania całości programów wspólnotowych, które ponoszą skutki ciągłych cięć środków na szczególnie interesujące projekty, między innymi poświęcone energooszczędności. Ewentualne wprowadzenie „podatku energetycznego” należy wpisać w ramy polityki podatkowej uwzględniającej słabe warstwy społeczne i podatek ten nie powinien wpłynąć negatywnie na poziom bezpieczeństwa socjalnego i oferowanych usług publicznych.

3.10 Na planie działania odbijają się trudności napotkane przy realizacji celów wyznaczonych w białej księdze w sprawie transportu. Komisja w przeglądzie śródkresowym przyjmuje do wiadomości, że napotkane dotąd przeszkody i opory nie pozwoliły na pełną realizację celu zwiększenia transportu kolejowego i morskiego, co przyniosłoby znaczne oszczędności energetyczne. Rozwój w tym zakresie należy uznać za absolutny priorytet, zważywszy na czas konieczny zarówno do wprowadzenia infrastruktury, jak i do zmiany przyzwyczajeń ludności. Należy zwrócić większą uwagę na poprawę jakości dojazdu pracowników, którzy są obecnie bardzo pokrzywdzeni przez politykę ukierunkowaną w większym stopniu na wymóg osiągnięcia natychmiastowego wyniku gospodarczego niż na zaspokojenie potrzeb transportu publicznego, jak w wypadku uprzywilejowania inwestycji w pociągi dużej prędkości. Ułatwienie dojazdu do pracy nie tylko zmniejsza zużycie energii, ale także znacznie podnosi jakość życia. Niezbędne inwestycje publiczne na rzecz rozwoju środków transportu zbiorowego nie mogły zostać przeprowadzone również ze względu na pięcioletni kryzys gospodarczy, który odbił się na budżetach wielu państw członkowskich. Niewprowadzenie potrzebnych infrastruktur, zmniejszenie środków wspólnotowych na strategiczne plany dotyczące korytarzy sieci transeuropejskiej TEN (z 20 na 7,5 miliarda euro), strategii wielkiego europejskiego przemysłu motoryzacyjnego uczyniły plan nieaktualnym. Komitet kończy w tym momencie procedurę przyjmowania ważnej opinii w sprawie transportu na obszarach miejskich, gdzie wskazuje się, że stopniowo coraz mniej osób korzysta z transportu publicznego i podaje się rozwiązania w celu ograniczenia transportu prywatnego⁽³⁾. Komitet ubolewa nad niewystarczającą koordynacją polityki transportowej i energetycznej, których logika oraz problematyka techniczna i przemysłowa w sposób nieunikniony wzajemnie się uzupełniają, wraz z polityką środowiskową i przemysłową, oraz wyraża głębokie zaniepokojenie, że przy braku takiej koordynacji dokument Komisji straci w sporej części swą potencjalną skuteczność.

3.11 Trudności te widoczne są przy opracowywaniu przepisów, komunikatów i zaleceń Komisji. W Brukseli jesteśmy świadkami takich samych problemów, jak na szczeblu krajowym, z tym dodatkowym utrudnieniem, że na poziomie europejskim trzeba koordynować poszczególne polityki krajowe (a nie odwrotnie).

⁽³⁾ Transport na obszarach miejskich i metropolitalnych TEN/276, sprawozdawca: Lutz Ribbe.

3.12 Europejska polityka energetyczna powinna być realizowana w taki sposób, by mogły jej podołać wszystkie warstwy społeczne, nie powinna różnicować warunków w zakresie dostępu do usług oferowanych przez przedsiębiorstwa dostarczające energię, zakupu najbardziej efektywnego sprzętu gospodarstwa domowego czy wynajmu mieszkań. Polityka ta powinna przynieść dodatnie saldo w odniesieniu do zatrudnienia, z pewnością możliwe do osiągnięcia w bliskiej przyszłości w dziedzinie mieszkalnictwa. W wypadku każdego rodzaju działania mającego na celu zwiększenie efektywności energetycznej ułatwienia będą musiały być ukierunkowane na ukazanie korzyści z niej wynikających dla użytkownika, tak by czas potrzebny na amortyzację kosztów był względnie krótki i łatwy do określenia.

3.13 Finansowanie nie powinno obciążać wyłącznie budżetów publicznych. Biorąc pod uwagę wysokie zyski osiągnięte przez przemysł energetyczny i elektryczny, można przeznaczyć ich małą część na utworzenie funduszu, co stanowi rozwiązanie przetestowane już w niektórych państwach członkowskich, przy czym nie może to prowadzić do wzrostu cen dla użytkowników końcowych czy do mniejszych inwestycji strategicznych przedsiębiorstw. Należy oczywiście brać pod uwagę ogromne inwestycje, którym branża produkcyjna musi sprostać w celu zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania o coraz wyższych kosztach, podczas gdy w wypadku innych zasobów kopalnych cena wiąże się z kształtowaniem się ceny ropy naftowej, lecz koszty badań są o wiele niższe, tak jak w wypadku branży dystrybucyjnej. Dlatego wkład do funduszu powinien odzwierciedlać te znaczące różnice kosztów, jakie ponoszone są na rzecz badań. Można przewidzieć zróżnicowanie między różnymi państwami członkowskimi w zależności od różnych przepisów obowiązujących w zakresie wymogu inwestowania przez przemysł energetyczny w badania nad racjonalizacją zużycia energii i w kontrolę poziomu cen. Pozwoliłoby ono drobnym właścicielom nieposiadającym odpowiednich zasobów finansowych na zwiększenie efektywności energetycznej ich nieruchomości, uruchamiając mechanizm tworzący zatrudnienie.

3.14 Ulgi podatkowe należy stosować z ogromną ostrożnością, uwzględniając sytuację najbiedniejszych grup społecznych, które — jako że nie płacą podatków — nie zostałyby objęte ewentualnymi przepisami mającymi na celu promowanie i pobudzanie efektywnej polityki energetycznej, poprzez przyznawanie bonusów za racjonalne użytkowanie energii także tym osobom, które ze względu na niskie dochody nie podlegają bezpośredniemu opodatkowaniu.

3.15 Komitet uznaje, że niezbędne jest prowadzenie kampanii uświadamiających na szczeblu europejskim, krajowym i terytorialnym, ewentualnie uzgadniając każdorazowo tematykę (np. w jednym miesiącu w Europie mówi się o żarówkach, w innym o rozwoju transportu publicznego, w kolejnym o efektywnych i ekokompatybilnych systemach ogrzewania/chłodzenia itd.). Można inicjować kampanie propagujące nowe pomysły i propozycje, dbając o ciągłe rozpowszechnianie wśród obywateli świadomości o takiej nieuniknionej potrzebie. Tylko dzięki masowej świadomości będzie można osiągnąć konkretne rezultaty. Demokratyczna debata, zaangażowanie wszystkich przedstawicieli różnorodnych interesów wchodzących w grę, rola organów publicznych będą miały zasadnicze znaczenie dla skutecznej realizacji planowanych działań. Państwa członkowskie o większej liczbie konsultantów technicznych w dziedzinie racjonalizacji zużycia energii powinny zająć się przeszkoleniem konsultantów w innych państwach Unii w celu zagwarantowania jednolitego szerzenia wiedzy potrzebnej do pomyślnej realizacji planu. W państwach członkowskich konieczne będzie zachę-

canie do podejmowania nauki w dziedzinie energetyki na szczeblu uniwersyteckim i szczeblu szkół wyższych poprzez wspieranie współpracy międzyregionalnej. Komisja mogłaby odgrywać skuteczną rolę w zakresie koordynacji.

3.16 Ogromną uwagę należy poświęcić poszukiwaniu niezbędnej równowagi pomiędzy koniecznością wprowadzenia wszystkich potrzebnych ulepszeń a zdolnością systemu gospodarczego i produkcyjnego do zmierzenia się ze zbyt gwałtownymi zmianami. Istnieje rzeczywiste niebezpieczeństwo, że wobec wygórowanych kosztów przemysł intensywnie energochłonny delokalizuje swoją działalność na mniej „wymagające” tereny. Szybkość wprowadzania zmian musi być ściśle dostosowana do możliwości adaptacyjnych i do zarządzania kosztami. Należy poszukiwać środków, które umożliwiłyby zawarcie umów długoterminowych gwarantujących stałe i stabilne ceny energii w zamian za starania na rzecz dokonywania inwestycji w zakresie innowacji, technologii lub infrastruktury produkcyjnej, transportowej i dystrybucyjnej. Inwestycje powinny być oceniane po kącie racjonalizacji zużycia energii. Stosowanie dobrowolnych porozumień należy postrzegać w pozytywnym świetle, lecz wymaga ono również rzeczywistej i dokonywanej w odpowiednim czasie kontroli ze strony organów regionalnych, jak też chęci zastąpienia tychże porozumień wiążącymi zobowiązaniami w sytuacji, gdy dowiedziono ich nieskuteczności.

3.17 Wyznaczone działania powinny zawsze uwzględniać kontekst rynku, który przybiera coraz bardziej globalny charakter. Potencjalny wzrost cen energii może nastroczać olbrzymich problemów sektorom o wysokim zużyciu energii, takim jak na przykład przemysł aluminiowy czy cementowy. Konieczne jest stałe uwzględnianie celów lizbońskich i gwarantowanie konkurencyjności europejskiego systemu gospodarczego, któremu należy zapewnić możliwość korzystania z cen energii odpowiadających globalnemu systemowi gospodarczemu. Z drugiej strony Europa nie może tolerować stałego zagrożenia delokalizacją ze strony niektórych sektorów bądź przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa przeprowadzające delokalizację jedynie po to, by móc zwiększyć swe zyski, powinny ponieść negatywne konsekwencje, gdyż oprócz nieuniknionych — a czasami dramatycznych — problemów społecznych obciążających miejscową ludność powodują one zniekształcenia rynku wewnętrznego, zakłócając konkurencję, to znaczy wprowadzając na rynek towary wyprodukowane w bardziej tolerancyjnych krajach, w których nie ma takich samych ograniczeń.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 EKES nie zamierza analizować każdego poszczególnego proponowanego działania (jest ich około 75) z oczywistych przyczyn merytorycznych i metodologicznych, ale uważa, że powinien przedstawić swoją ocenę najważniejszych postanowień i najistotniejszych propozycji zawartych w dokumencie i załącznikach. W czasie wysłuchania, które odbyło się w siedzibie Komitetu, przemawiający dostarczyli nowych istotnych wskázówek, które przyczyniły się do wzbogacenia wiedzy, wnosząc znaczący wkład do przemysłów Komitetu.

4.2 **Wstępnie zaznacza się**, że przyjęte do tej pory rozwiązania dotyczące dynamicznych wymagań w zakresie charakterystyki energetycznej dla produktów zużywających energię, budynków i usług energetycznych przyniosły dobre wyniki oraz wzbudziły zainteresowanie producentów i konsumentów, którzy okazali się skłonni do poszerzenia podaży i popytu na coraz bardziej efektywne nowe produkty. Natychmiastowa widoczność potencjalnych oszczędności, coraz powszechniejsza edukacja i

wrażliwość ekologiczna pozwalają przypuszczać, że tego rodzaju polityka jest już w tym momencie realistyczna i może przynieść oczekiwane wyniki. Projektowanie przy uwzględnieniu aspektów środowiskowych (ekoprojekt) to warunek sukcesu i powodzenia u konsumentów, którzy zwracają coraz większą uwagę na zawartość oferty. Należy wspierać tendencję producentów, po części już widoczną, do kładzenia nacisku na racjonalizację zużycia energii i do dostarczania konsumentom szczegółowych wskazań dotyczących racjonalnego pod względem energetycznym wykorzystania ich produktów. Należy ponadto wziąć pod uwagę model amerykański, w ramach którego przeznaczono specjalne zachęty dla przedsiębiorstw zaangażowanych w ekoprojektowanie, co przynosi bardzo zachęcające rezultaty. Komitet uważa, że wspieranie systemu przedsiębiorstw poprzez kredyty podatkowe przyznawane przedsiębiorstwom rozwijającym i wytwarzającym produkty o wysokim stopniu racjonalizacji zużycia energii przyniesie pozytywny wynik pod warunkiem, że systemowi temu towarzyszyć będzie skuteczny i istotny nadzór rynku oraz produktów analogicznie do tego, co zrealizowano w sektorze maszynowym. Taki nadzór powinien być uważany za gwarancję dla „wzorowych” producentów, że ich inwestycje w dziedzinie efektywności energetycznej nie zostaną zmarnotrawione i należy go zalecić władzom regionalnym za niego odpowiedzialnym.

4.2.1 Oznakowanie to dobry wybór, który należałoby rozpowszechniać i propagować w odniesieniu do jak największej liczby produktów, obejmując nim jak najszybciej również sektor samochodowy i budowlany. EKES popiera propozycję i zachęca Komisję do poddania 14 wskazanych wyrobów minimalnym wymaganiom w zakresie efektywności energetycznej, zwracając szczególną uwagę na konkretne segmenty rynku w celu uniknięcia zakłóceń konkurencji wywołanych nowym systemem regulacyjnym. Należy również wskazać inne produkty przeznaczone dla użytkowników końcowych, które powinny zostać poddane minimalnym wymaganiom. Komitet w pełni popiera nadanie rangi priorytetu kwestii ograniczenia zużycia energii w systemach „stand-by” i „sleep”, ponieważ przypisuje duże znaczenie działaniom, które mogłyby przyczynić się do zmniejszenia zużycia energii w tym trybie pracy aż do 70 % dzięki stopniowej wymianie aktualnie stosowanych urządzeń. Komitet uważa ponadto, że umowa „Energy Star” powinna ustanawiać dla UE obowiązek rejestracji (już istniejący w Stanach Zjednoczonych) w ramach przetargów na urządzenia biurowe i oczekuje się, że sama Komisja będzie w tym względzie dobrym przykładem⁽⁴⁾. Komitet sądzi, że umowa ta powinna być przedmiotem negocjacji również z innymi znaczącymi producentami ze wschodniej Azji, którzy już posiadają znaczne udziały w rynku elektroniki użytkowej.

4.2.2 Co się tyczy sprzętu gospodarstwa domowego, istnieje ryzyko, że brak szybkich procedur kontroli prawdziwości oznakowania i sankcji za nieprzestrzeganie przepisów może bardzo pokrzywdzić „porządne” sektory przemysłu, które inwestują w racjonalizację zużycia energii, i spowodować wprowadzenie na rynek nieodpowiednich produktów. Należy przede wszystkim zachęcać do wymiany starszego elektroprzętu (szacuje się, że w Europie znajduje się w użyciu 200 mln ponaddziesięcioletnich urządzeń gospodarstwa domowego), co pozwala na większe oszczędności i należy zapobiegać temu, by przestarzały, nieener-

gooszczędny elektroprzęt był wprowadzany na rynek produktów „z drugiej ręki” w krajach rozwijających się. Stosowne jest sprawdzenie, czy inicjatywy w zakresie finansowania zakupu elektroprzętu są zarezerwowane dla bardziej energooszczędnych produktów.

4.2.2.1 Należy w związku z tym zaakcentować, że odmawiając przestrzegania dobrowolnego kodeksu samoregulacji, przemysł sprzętu gospodarstwa domowego deklaruje potrzebę obowiązkowych środków regulacji rynku. Brak sankcji dla pozabawionych skrupułów producentów i importerów, którzy do klasy A zaliczają produkty niezgodne z określonymi środkami oszczędności energetycznej, w rzeczywistości ułatwił rozpowszechnianie na rynku „fałszywego” elektroprzętu o niskim zużyciu energii. Ograniczenie ujawnione przez przedsiębiorstwa europejskie, które domagają się „przepisów”, skłania do refleksji nad skutecznością dobrowolnych porozumień.

4.2.3 W branży budowlanej możliwe są ogromnie duże oszczędności i już obecnie dostępne są materiały, metody budowlane, rozwiązania alternatywne wobec tradycyjnego ogrzewania, na przykład piece kondensacyjne pozwalające oszczędzić od 6 % do 11 % paliwa, wykorzystując ująte ciepło, które normalnie ulega rozproszeniu. Zużycie energii na klimatyzację powietrza mogłoby zostać ograniczone poprzez zastosowanie ochrony przed światłem słonecznym zainstalowanej po części zewnętrznej budynków, gdyż ochrona wewnętrzna osłania przed światłem, lecz zatrzymuje większą część energii cieplnej. Należy przede wszystkim zachęcać do rozpowszechnienia tzw. „budynków pasywnych” (czyli budynków o bardzo niskim zużyciu energii): do tej kategorii należą na przykład budynki zużywające nie więcej niż 15 kWh/m² rocznie (w okresie zima-lato), jeżeli chodzi o podstawowe zużycie energii na ogrzewanie i chłodzenie. Należy również wskazać ogólne zużycie (sufficiency) oraz limit całkowitego zużycia pierwotnego (oświetlenie, sprzęt domowy, łącznie z suszarką bielizny — na wysuszenie 1 kg bielizny potrzeba 3-4 więcej energii niż na jedno pranie). Jeżeli przyjmiemy, że potencjalnie zużycie energii można ograniczyć ze średniej 180 kWh/m² do około 15 kWh/m², jesteśmy w stanie uzyskać do 90 % oszczędności (efficiency + sufficiency) (22 domy, wioska PH Wiesbaden 1997, średnie zużycie 13,4 kWh/m² rocznie lub 32 domy pasywne, Kronsberg 1998, średnie zużycie 14,9 kWh/m² rocznie). Należy zachęcać do otwarcia europejskiego rynku tego rodzaju produktów, tak by sprzyjać powszechnej dostępności tych technologii po rozsądnych cenach.

4.2.4 Komitet uznaje za celowe zasygnalizowanie potrzeby inwestycji publicznych na rzecz efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i socjalnych połączonej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii szczególnie w nowych państwach członkowskich, gdyż pozwalają one uzyskać znaczące wyniki pod względem oszczędności energii. Oprócz takich działań, jak programy ujednoczenia przepisów, szkolenia przygotowujące wyspecjalizowanych techników, Komitet wnioskuje, by na te cele ukierunkować część funduszy strukturalnych i zwraca się do europejskich instytucji finansowych o pobudzenie inwestycji w zakresie modernizacji energetycznej budynków.

⁽⁴⁾ Znakowanie efektywności energetycznej urządzeń biurowych, sprawozdawca: Ivan Voles.

4.2.4.1 Właściwe domy pasywne wymagają pewnych rozwiązań konstrukcyjnych (optymalna izolacja ścian i podłóg, przewody wentylacyjne doprowadzające świeże powietrze poprowadzone pod samym domem), które utrudniają, ze względu na wzrost kosztów, pełne dostosowanie istniejących mieszkań do tego standardu. To oznacza, że być może najlepszym wyjściem byłoby skupienie wysiłków na wprowadzeniu standardu pasywnego w jak większej liczbie nowych budynków, przede wszystkim w budynkach publicznych, dla których powinien się on stopniowo stać obowiązkowy. Ponadto niezmiernie istotne jest wprowadzenie na dużą skalę efektywnych energetycznie rozwiązań charakterystycznych dla domów pasywnych w trakcie prac remontowych i konserwacyjnych budynków prywatnych, korzystając między innymi z niskooprocentowanych kredytów odnawialnych. Należy w gruncie rzeczy uznać, że już istniejące budynki będą stanowić większą część budynków użytkowanych w 2020 r. Jeżeli chodzi o budynki do wynajmu, w wypadku właścicieli należy rozwiązać problem atrakcyjności ekonomicznej ogromnych inwestycji w oszczędność energetyczną mieszkań, gdyż bezpośrednie korzyści czerpią z nich zazwyczaj lokatorzy.

4.2.4.2 W ocenie oddziaływania SEC(2006) 1175 Komisja stwierdza, że zmiany dyrektywy nr 2002/91 WE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, polegające na ograniczeniu metrażu (1 000 m²), do którego stosują się minimalne wymogi (zastrzeżono je dla budynków publicznych oraz upowszechniono system certyfikatów wydajności energetycznej — białych certyfikatów), mogą przynieść oszczędności w wysokości 140 Mtoe. EKES wyraża wątpliwości, czy cel ten jest możliwy do osiągnięcia w najbliższym czasie ⁽⁵⁾. Komitet uważa, że państwa członkowskie powinny wprowadzić jednolite instrumenty pozwalające ocenić wpływ uregulowań (np. jakości izolacji termicznej) i należałoby je zobowiązać do przyjęcia konkretnych instrumentów kontroli (proszę zwrócić uwagę na różnice na przykład pomiędzy Francją, gdzie jest niedużo kontroli a regionem Flandrii, gdzie kontrole te są bardzo surowe). Rada i Parlament powinny rozważyć, czy istnieją podstawy prawne pozwalające upoważnić Komisję do wydania rozporządzenia mogącego zastąpić wniosek dotyczący nowej dyrektywy, uchylając po prostu dyrektywę nr 2002/91 po 2009 r.

4.2.4.3 W niedawno opublikowanej pracy magisterskiej ⁽⁶⁾ ukazano, że:

- 1) „Kiedy rozwiązuje się kwestię poprawy efektywności energetycznej w wypadku istniejącego budynku, bez względu na to, czy jest on przeznaczony na mieszkania, usługi czy działalność edukacyjną, nie zawsze można osiągnąć cel niskiego zużycia energii czy pasywności [...]”.
- 2) By przeprowadzić modernizację, konieczna jest inwestycja, która może być ciężarem dla osoby indywidualnej: jeżeli brakuje środków finansowych, nawet potencjalnie najbardziej dochodowa inwestycja nie zostanie wzięta pod uwagę.

⁽⁵⁾ Analizowana dyrektywa w art. 15 ustęp 2 przewiduje okres 3-letniego moratorium przed jej wprowadzeniem w życie, tzn. daje państwom członkowskim możliwość przesunięcia w czasie wprowadzenia certyfikatów energetycznych oraz inspekcji kotłów i systemów klimatyzacji, jeśli dany kraj udowodni brak wykwalifikowanych i akredytowanych ekspertów. Oznacza to, że przed 2009 r. trudno będzie, by Rada okazała się skłonna do ponownego zajęcia się tematem (i sama Komisja o tym informuje), a zanim środki mające przynieść oczekiwane wyniki zaczną działać muszą upłynąć kolejne lata potrzebne do przyjęcia nowej dyrektywy w tej dziedzinie.

⁽⁶⁾ „Porównanie modeli służących ewaluacji oceny oddziaływania energetycznego i makroekonomicznego standardu domu pasywnego”, Giulio Scapin, Uniwersytet w Padwie (2005-2006), 30.5.2007 r., Tesi on line.it.

3) By poprzez lepszą izolację osiągnąć poziom zapotrzebowania na energię charakterystyczny dla budynków pasywnych, konieczna jest specjalistyczna wiedza techniczna, która nie jest z pewnością niemożliwa do przyswojenia. Takie koncepcje nie powinny być częścią jedynie etapu projektowania, lecz również i przede wszystkim etapu operacyjnego.

4) Sposoby wykorzystania energii odpowiadają podstawowym potrzebom użytkowników i z pewnością nie są elastyczne: nawet nagłe zróżnicowanie cen energii nie oznacza równie gwałtownej zmiany postawy w krótkim czasie. Ograniczenie zużycia lub poszukiwanie alternatywnych źródeł energii to reakcje wynikające z dostosowania do nowej równowagi w perspektywie długoterminowej, w której elastyczność krzywej zapotrzebowania na energię zwiększa się jedynie w niewielkim stopniu”.

4.2.4.4 Z tej analizy wyłania się spostrzeżenie, że odpowiednio gruby izolator (przynajmniej ponad 16 cm) przynosi oszczędności, które zawsze usprawiedliwiają inwestycję dokonaną w celu osiągnięcia pasywności, przede wszystkim w porównaniu z tradycyjnymi budynkami. Z operacyjnego punktu widzenia izolacja całej powłoki budynku ma pierwszeństwo wobec innych działań, podczas gdy całościowa analiza działań umożliwia optymalizację wartości bieżącej netto danej inwestycji.

4.2.5 Odnośnie do białych certyfikatów z jednej strony mamy pozytywne — aczkolwiek ograniczone — doświadczenia państw, które wprowadziły je w życie, zaś z drugiej — opóźnienia w zakresie innowacyjności przemysłowej w niektórych państwach Unii. Chcąc stworzyć skuteczny system certyfikatów wydajności energetycznej trzeba wyznaczyć sobie realistyczne cele w stosunku do swojego potencjału techniczno-gospodarczego, trzeba dysponować szerokim wachlarzem możliwych sposobów ich realizacji (sektory, projekty, podmioty realizujące, koszty), zapewnić funkcjonowanie rynku (struktura popytu i podaży, warunki otoczenia), dysponować jasnymi, przejrzystymi, prostymi i niedyskryminującymi zasadami (warunki dostępu do rynku, reguły funkcjonowania rynku), przewidzieć wiarygodne kary. Czy takie warunki spełnia potencjalny europejski rynek certyfikatów wydajności energetycznej? Ewentualne rozpowszechnienie białych certyfikatów powinno się zatem odbywać przy zachowaniu potrzebnej ostrożności.

4.3 Straty na etapie przetwarzania są równe całkowitemu zużyciu pierwotnemu energii w budynkach mieszkaniowych i w przemyśle 33 %, czyli ponad 580 Mtoe. Komitet uważa, że właśnie w tym obszarze należy w pierwszym rzędzie podjąć działania. Straty w fazie przesyłu na duże odległości są ważnym czynnikiem. Sektor oferujący pewne perspektywy rozwoju to nowoczesne linie przesyłowe prądu stałego o wysokim napięciu, gdzie straty wynoszą tylko około 3 % mocy na każde 1 000 km sieci. Technologia ta nie tylko daje znaczne oszczędności, ale

również pozwala uniknąć skutków elektromagnetycznych wywołanych prądem zmiennym, takich jak emisje fal elektromagnetycznych o bardzo niskiej częstotliwości ELF związanych z przesyłem prądem zmiennym. Obecne technologie pozwoliły już zmniejszyć koszty tego typu przesyłu na duże odległości (są wykorzystywane od dziesięcioleci w Szwecji oraz Stanach Zjednoczonych i budowane na całym świecie), natomiast na małe odległości koszt urządzeń przetwarzających dla prądu zmiennego o niskim napięciu jest uznawany za zbyt wysoki, by stosować je na szczeblu lokalnym. Należałoby zachęcać do starań na rzecz ograniczenia tych kosztów przy pomocy specjalnych programów badawczych (7).

4.3.1 Kolejny obszar działania to wsparcie dla wprowadzania termodynamicznej technologii słonecznej, co można by zrealizować w ramach partnerstwa z krajami Euromedii dysponującymi znacznymi terenami pustynnymi oraz stałym i silnym nasłonecznieniem. W ostatnim sprawozdaniu zleconym przez Ministerstwo Środowiska Republiki Federalnej Niemiec podkreśla się strategiczne znaczenie tej technologii, opracowanej przez laureata nagrody Nobla Włocha Carla Rubbię i obecnie testowanej w Grenadzie. ENEL, we współpracy z ENEA, niedawno rozpoczął projekt umożliwiający zastosowanie po raz pierwszy na świecie połączenia cyklu skojarzonego na gaz z termodynamiczną elektrownią słoneczną. Wykorzystując nowatorską i niepowtarzalną technologię, opracowaną przez ENEA, Archimede produkuje stale energię elektryczną ze światła słonecznego. Projekt ten niemniej posiada inne unikatowe na świecie cechy, jak też wykorzystuje pięć nowych patentów, takich jak stopione sole, czyli płyny, które po podgrzaniu emitują ciepło służące do produkcji energii. Dotychczas wykorzystywane płyny mogły być podgrzane do 300 stopni, natomiast te wykorzystywane przez Archimede — do 550 stopni, co jest równe temperaturze pary wytwarzanej przy użyciu paliwa kopalnego, umożliwiając tym samym połączenie z tradycyjnymi elektrowniami, a zatem przyczyniając się do zagwarantowania stabilności systemu energetycznego.

4.3.2 Komitet zaleca instytucjom europejskim silne zaangażowanie w działania idące w tym właśnie kierunku poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich środków wsparcia rozwoju termodynamicznej energii słonecznej.

4.3.3 Skojarzona produkcja energii cieplnej i elektrycznej, czy to poprzez wykorzystanie ciepła odpadowego powstałego z wytwarzania energii elektrycznej do celów grzewczych, czy też poprzez wykorzystanie ciepła odpadowego (np. w piecach) do produkcji energii elektrycznej, pozwoliłaby na ogromny wzrost (od około 35 % do 70 %) efektywności w wykorzystaniu paliw. Należy uwzględnić dodatkowe koszty ponoszone przez zarządzających sieciami związanymi z rozproszoną generacją energii i z aktywną dystrybucją, zachęcając do koniecznych inwestycji i biorąc pod uwagę również odmienne warunki wyjściowe panujące w poszczególnych państwach członkowskich. Komitet

(7) Należy również pamiętać, że wiele stosowanych transformatorów zawiera substancję uznawaną za jedną z najbardziej szkodliwych dla ludzi: PCB (polichlorek bifenylu), i obecnie prowadzi się kampanie na rzecz ich zastępowania i dekontaminacji (ocenia się, że tylko we Włoszech ok. 200 000 transformatorów na ogółem 600 000 stosuje PCB lub zostało nim zanieczyszczonych). Ze względu na doskonałe właściwości tej substancji jako izolatora termicznego, stosowano go na masową skalę, gdyż w owym czasie nie znano jego niebezpiecznych właściwości chemiczno-fizycznych w razie pożaru. Dlatego należałoby zaplanować wymianę tych transformatorów.

popiera zamiar Komisji, by rozwinąć wysoko wydajne systemy kogeneracji, chociaż harmonizacja metod obliczeniowych została przesunięta na rok 2010 i nie zawsze można sprawdzić, czy wydawane gwarancje pochodzenia odpowiadają minimalnym wymogom. Komitet zastanawia się, czy nie można skrócić czasu przeznaczanego na harmonizację metod obliczeniowych, które umożliwiłyby rozwój jednolitego rynku urządzeń kogeneracyjnych, co dzisiaj nie jest jeszcze możliwe ze względu na różnice w przepisach w poszczególnych państwach. Każde państwo ma obecnie swobodę stosowania własnych metod obliczeniowych do oceny wydajności urządzeń i wprowadzenia ich do systemu wspólnotowego, w zgodzie z postanowieniami dyrektywy. Jednak w praktyce tak się nie dzieje i urządzenia mają bardzo różną wydajność, skoro podlegają odmiennym metodom obliczeniowym w poszczególnych państwach członkowskich. Harmonizacja to instrument skuteczny również do zwalczania nadużyć. Należy wzmocnić zaangażowanie Unii ze względu na fakt, że wyniki pierwszej weryfikacji z 21 lutego 2007 r. nie pokrywają się z celami strategicznymi, jak można wywnioskować z dokumentów oceniających przedstawionych przez państwa członkowskie na temat postępu w dziedzinie rozwoju systemów kogeneracji w celu zwiększenia udziału kogeneracji w produkcji energii elektrycznej.

4.3.4 Komitet wnosi, by Komisja i Rada poczyniły większe wysiłki na rzecz wspierania programów „trójgeneracji”, wykorzystujących ciepło odpadowe również w celu chłodzenia. Współczynniki wydajności chłodniczej tych urządzeń, to znaczy stosunek uchodzącej energii chłodniczej do wpływającej energii cieplnej, są szczególnie znaczące. Porównując widzimy, że współczynniki wydajności chłodniczej tradycyjnych urządzeń wynoszą 2,0, natomiast współczynniki wydajności urządzeń trójgeneracyjnych sięgają 0,7-1,3 w zależności od wykorzystanego ciepła (8). Są już w sprzedaży regeneratory na odpady z drewna, które mogą wykorzystywać produkty przetwórstwa owocowego (orzechy, łupiny) i rolnego (wyłoczniny z oliwek, kolby kukurydzy), odpady z tartaków i z obróbki drewna, gałęzie obcięte z drzew, zdartą korę drzew, łuski kawy, resztki palmy, odpady przemysłowe i porzucone opakowania. 100 kg tych odpadów jest źródłem 70 kW stałej mocy elektrycznej (80 wartości szczytowej) i 130 kW ciepła oraz chłodu. Tona odpadów drewna w koszcie 70 euro zastępuje 160 litrów oleju napędowego w koszcie 175 euro.

4.3.5 Komitet wskazuje na celowość rozpoczęcia kampanii i podjęcia innych środków na rzecz ograniczenia stosowania opakowań, które powinny nadawać się do recyklingu. Zużycie energii potrzebne do ich wyprodukowania, a następnie unieszkodliwienia, jest nadmierne, zważywszy na to, że większość tych opakowań nie podlega biodegradacji i jest poważną przyczyną zanieczyszczenia środowiska.

(8) Z Wikipedii: „Szczególnym obszarem systemów kogeneracji jest trójgeneracja, która oprócz wytwarzania energii elektrycznej umożliwia wykorzystanie energii cieplnej odzyskanej z procesu przemiany również w celu wytworzenia chłodu użytkowego, czyli schłodzonej wody do klimatyzacji bądź procesów przemysłowych. Przemiana energii cieplnej w chłodniczą możliwa jest dzięki zastosowaniu absorpcyjnego cyklu chłodzenia, którego funkcjonowanie opiera się na przemianie stanu płynu chłodniczego w połączeniu z substancją stosowaną jako absorbent” (tłumaczenie z jęz. włoskiego).

4.4 Funkcjonowanie rynku

4.4.1 Obecnie rynek energetyczny nie wykorzystuje w pełni istniejącego potencjału w zakresie efektywności i potrzebna jest większa przejrzystość na temat faktycznej wydajności elektrowni i strat w sieciach przesyłu. Rynki gazu i elektryczności nie zostały w pełni zliberalizowane. W niektórych przypadkach brak przejrzystości w ustalaniu cen i samym procesie liberalizacji stanowi przeszkodę na drodze do skutecznej polityki na rzecz efektywności energetycznej. W związku z tym stosowne wydaje się wzmocnienie koncepcji rozdziału prawnego między przedsiębiorstwami sprawującymi monopol techniczny a przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w systemie wolnej konkurencji, przewidzianego przez dyrektywę w sprawie liberalizacji — odpowiednio — rynku energii elektrycznej i gazu ziemnego (dyrektywa 2003/54/WE i 2003/55/WE) wraz z bardziej zaostrzoną koncepcją rozdziału własności.

4.4.2 Polityka cenowa w tym sektorze powinna zachęcać do oszczędności i efektywności energetycznej szczególnie w odniesieniu do paliw kopalnych oraz promować odnawialne źródła energii. Szczególną uwagę należy zwrócić na wrażliwe grupy konsumentów zgodnie z zasadą, że należy im zagwarantować dostępność energii niezbędnej do zaspokojenia podstawowego zapotrzebowania, zachowując niemniej ich zainteresowanie ekonomiczne oszczędnością energii: na przykład korzystne mogłyby być zagwarantowanie taryf socjalnych dla najmniej zamożnych, lecz tylko do pewnego poziomu zużycia, albo zapewnić ekonomiczne wsparcie dla rodzin.

4.4.3 Ciekawym eksperymentem mającym na celu zwiększenie oszczędności energii jest przyjęcie liczników energii elektrycznej, co umożliwi system zdalnego sterowania w dystrybucji energii, optymalizując zarządzanie obciążeniem sieci. Zdaniem ENEL-u (największego przedsiębiorstwa energetycznego we Włoszech), który dostarczył bezpłatnie licznik energii elektrycznej swym 30 milionom klientów, racjonalizacja pobierania energii, między innymi poprzez przyjęcie specjalnej polityki taryfowej, pozwala na jak najlepsze wykorzystanie produkcji, zwłaszcza w godzinach najmniejszego obciążenia. „Licznik energii elektrycznej pomaga podnieść świadomość użytkownika końcowego, sprzyjając bardziej racjonalnemu wykorzystaniu zasobów”. Został on uznany za instrument efektywności energetycznej w rozumieniu dyrektywy w sprawie usług energetycznych i bezpieczeństwa dostaw.

4.4.4 Model rozproszonej generacji energii, to znaczy duża liczba producentów, w tym również bardzo małych, pociąga za sobą szereg nowych problemów związanych ze sposobami eksploatacji sieci o średnim i niskim napięciu, które zostały zaprojektowane wyłącznie do użytku jednokierunkowego. Konieczne są duże inwestycje na odnowienie sieci w celu dostosowania do nowych sposobów produkcji. Oczywiście zdecentralizowana produkcja powoduje mniejsze straty na etapie przesyłu, ale potrzebne nakłady są bardzo wysokie, a ponadto istnieją duże opory na terenach, na których miałyby być zlokalizowane nawet małe elektrownie.

4.5 Branża transportowa również poświęca dużo starań ograniczeniu zużycia paliwa i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, ale należałoby zażądać dodatkowego wysiłku z jej strony ze względu na fakt, że jest to sektor o największym wzroście

zużycia paliwa oraz jedno z głównych źródeł emisji gazów cieplarnianych. Emisje CO₂ spowodowane przez środki transportu drogowego wzrosły bowiem o 26 % w okresie od 1990 do 2004 r. Zależność od państw trzecich w zakresie zaopatrzenia w paliwo transportowe (w 98 % są to paliwa kopalne) zwiększa odpowiedzialność przemysłu europejskiego, którego zadaniem jest wniesienie wkładu w działania na rzecz efektywności energetycznej, ograniczenia emisji, zmniejszenia importu produktów naftowych i gazu.

4.5.1 Zdecydowanym sygnałem dla rynku jest niedawna decyzja Komisji o przyjęciu przepisów na rzecz realizacji celu 120 g CO₂/km, o wprowadzeniu oznakowania opon pojazdów drogowych zgodnie z maksymalnymi limitami oporu toczenia oraz zmiana wymogów dotyczących paliw, wprowadzenie mieszanek benzyny o wysokiej zawartości etanolu, biopaliw, paliw o niskiej zawartości węgla oraz oleju napędowego o bardzo niskiej zawartości siarki. Europejscy dostawcy będą musieli ograniczyć o 10 % emisje gazów cieplarnianych wytwarzanych przez ich paliwa w fazie rafinacji, transportu i wykorzystania w okresie 2011-2020, pod koniec którego zostanie odnotowane zmniejszenie emisji CO₂ o 500 milionów ton. Decyzje te są uzasadnione faktem, że od 1995 r. do 2004 r. emisje spadły od 186 g CO₂/km do 163 g CO₂/km, czyli tylko o 12,4 %, a jednocześnie silnie wzrosła przeciętna moc silnika, a przy wysokiej mocy trudniej jest ograniczyć szkodliwe emisje. Ta sprzeczność sugeruje zasadność podwyższenia podatku od luksusowych samochodów, które nie są wydajne pod względem energetycznym, co uczyniły już niektóre państwa członkowskie. Komisja ocenia skutki dla emisji CO₂ w 2020 r. na dodatkowe 400 milionów ton.

ACEA (Stowarzyszenie Producentów Samochodów) zwróciło się o zmianę terminu z 2012 r. na co najmniej 2015 r. i o zaangażowanie wszystkich podmiotów, zgodnie z zaleceniami grupy wysokiego szczebla Cars 21. Europejscy producenci są zdania, że jeżeli te środki nie zostaną połączone z długofalowym planowaniem zmiany modeli, będą się one wiązać z kosztami przewyższającymi możliwości europejskich przedsiębiorstw.

4.5.2 Komitet uznaje za celowe zasygnalizowanie, że masowe zastąpienie paliw kopalnych biopaliwami pociąga za sobą ryzyko wywołania zjawiska konkurencji między różnymi przeznaczeniami terenów rolnych: pod uprawę żywności czy pod uprawy energetyczne, co może skutkować wzrostem cen żywności do poziomu cen upraw energetycznych, które ze swojej strony mogą równać do cen paliw kopalnych. Zatem na koniec oznaczałoby to konkurencję⁽⁹⁾ między posiadaczami samochodów z północy a głodnymi mieszkańcami południa. Obiektywnie należy przyznać, że istnieje problem etyczny dotyczący wykorzystania przez państwa północy do produkcji paliwa upraw, które mogłyby uratować życie milionom ludzi na ubogim południu. Cała produkcja kukurydzy w stanie Iowa mogłaby zostać przeznaczona na produkcję etanolu. Jeżeli pomyślimy, że do napełnienia zbiornika paliwa samochodu typu SUV, o pojemności 25 galonów, czyli 94,5 litra, potrzeba rocznej racji żywności dla jednej osoby, wówczas łatwiej uzmysłowić sobie problem i zrozumieć, że wymaga on jakiejś odpowiedzi. Komitet niedługo wyda specjalną opinię w tej sprawie⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ L. Brown, www.earthpolicy.org oraz raport FAO 2005 r.

⁽¹⁰⁾ TEN/286 w sprawie postępu w zakresie użycia biopaliw (sprawozdawca: Edgardo Maria IOZIA).

4.5.3 Komitet zauważa, że Komisja z jednej strony popiera dobrowolne porozumienia, a z drugiej zapowiada wprowadzenie środków obowiązkowych. Ta sama Komisja uznaje, że samoregulacja odgrywa zasadniczą rolę, gdy „pozwala osiągnąć cele szybciej i taniej niż uczyniłyby to przepisy. Dobrowolne porozumienia mogą posiadać zalety w porównaniu do uregulowań prawnych. Mogą spowodować szybkie postępy dzięki natychmiastowej i taniej realizacji. Umożliwiają proces dostosowania elastyczny i spójny z możliwościami technologicznymi i tendencjami rynkowymi”. Komitet wnioskuję do Komisji o uważną ocenę przyczyn niewielkiego postępu w dziedzinie ograniczenia emisji CO₂ w europejskim przemyśle motoryzacyjnym, który zajmuje pierwsze miejsce pod względem inwestycji w badania i rozwój. Komitet zgadza się ze stwierdzeniem Komisji, że obowiązkowe normy nie zawsze pozwalają na pełny rozwój potencjału badawczego i możliwy postęp w poszukiwaniu właściwych rozwiązań.

4.5.4 Branża budowlana ma do odegrania kluczową rolę we wprowadzaniu rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej tak w nowych budynkach, jak i w budynkach już istniejących poprzez ich adaptację. Jednak w wielu krajach branża ta powoli przystosowuje się do udoskonalonych metod i opiera się wprowadzaniu wyższych standardów. Należy podjąć istotne starania na rzecz przeszkolenia wszystkich zainteresowanych osób z branży na temat potrzeby i wykonalności wprowadzenia wyższych standardów oraz przekonania ich, że powinni nieustannie przewodzić we wprowadzaniu wyższych standardów efektywności energetycznej, a nie opierać się zmianom. Projektanci, menedżerowie oraz pracownicy różnych zawodów z branży budowlanej potrzebują nowego przeszkolenia na temat tego, co można dokonać w dziedzinie efektywności energetycznej i nowych zachęt do osiągnięcia tak wysokiego poziomu efektywności.

4.6 Komitet wyraża swoje pełne poparcie dla zachęt, strategii finansowych i podatkowych zaproponowanych przez Komisję, w szczególności dla zamiaru zaangażowania EBI i EBOR, ale również dla zamiaru uwrażliwienia europejskiego sektora bankowego na potrzebę udzielenia niezbędnego wsparcia finansowego na rzecz realizacji krajowych planów energetycznych. Szczęólnego znaczenia pod tym względem nabiera ostateczne usunięcie istniejących jeszcze do tej pory przeszkód, niepozwalających na osiągnięcie pewności prawnej przez przedsiębiorstwa oferujące rozwiązania z zakresu efektywności energetycznej (przedsiębiorstwa usług energetycznych — ESCO).

4.6.1 Komitet ma nadzieję, że zostanie zwołana specjalna konferencja na temat finansowania działań na rzecz efektywności energetycznej w celu uwrażliwienia zainteresowanych stron i zachęcenia europejskiego sektora bankowego do udziału w realizacji wielkiego projektu modernizacji europejskiej gospodarki. Banki mogłyby zobowiązać się do realizacji swego rodzaju „millenium challenge”, w ramach którego premiowano by instytucje kredytowe, które przyjęły najlepsze rozwiązania dla finansowania projektów efektywności energetycznej.

4.7 Zdaniem Komitetu podstawowe znaczenie mają działania uwrażliwiające opinię publiczną, które mogłyby być realizowane przez władze krajowe i lokalne, przez przedsiębiorstwa wytwórcze oraz dostawców energii. Należy położyć nacisk na rolę władz regionalnych jako „neutralnego” informatora służącego społeczeństwu. Konieczne jest szerokie nagłośnienie pozy-

tywnych wyników osiągniętych dzięki inicjatywom w zakresie oszczędności energii. Jakość efektywności energetycznej i poszanowanie środowiska naturalnego powinny zostać uwypuklone w reklamach jako naprawdę istotny aspekt produktów, tak by promować zmianę pojęcia „atrybutu statusu społecznego” (ang. „status symbol”) na bardziej odpowiedni, gdyż obecnie jest on wyraźnie i zbyt często kojarzony z produktami, które są nieenergooszczędne w użyciu. Komitet popiera zawarcie „porozumienia między burmistrzami”, ale uznaje, że cel objęcia nim pierwszych 20 miast europejskich jest zbyt skromny. Powinien być on bardziej ambitny i należałoby odpowiednio spożytkować doświadczenia lokalne. Specjalny portal poświęcony wymianie pozytywnych doświadczeń pomiędzy dużymi, średnimi i małymi miastami Unii Europejskiej, gdzie żyje ponad 80 % mieszkańców Europy, mógłby stanowić doskonałe narzędzie pozwalające na nawiązanie kontaktów pomiędzy urzędnikami lokalnymi, odpowiedzialnymi za najważniejsze polityki, na przykład w zakresie transportu miejskiego i za wszelkie działania prowadzone na szczeblu lokalnym, które mają bezpośredni wpływ na opinię publiczną. Przyznanie specjalnego certyfikatu gminie uzyskującej wysokie wyniki pod względem racjonalnego zużycia energii (1. tytuł został przyznany małej gminie włoskiej Varese Ligure) stanowi z pewnością silny bodziec do wdrożenia na szczeblu lokalnym polityk na rzecz racjonalizacji zużycia energii. Komisja mogłaby ogłosić „Europejski konkurs na rzecz efektywności energetycznej” dla szkół europejskich, nagradzając autorów rozwiązań łączących oszczędność i jakość, pozwalających osiągnąć najlepsze wyniki.

4.7.1 Komitet żałuje, że plan działań nie bierze pod uwagę ważnej roli, jaką partnerzy społeczni oraz dialog społeczny mogłyby odegrać na wszystkich ważnych szczeblach w zakresie oceny, promowania i rozwoju polityki na rzecz oszczędności energetycznej. Komitet ma nadzieję, że Komisja podejmie działania wspierające włączenie tematów ochrony środowiska naturalnego w istniejące struktury dialogu społecznego na różnych szczeblach, w szczególności struktury branżowe oraz w europejskich radach zakładowych. Środowisko miejsca pracy, poprzez poprawę informacji, konsultacji i aktywnego udziału pracowników może okazać się kopalnią złota pod względem możliwych oszczędności energetycznych, jeżeli tylko pomyślimy o procesach produkcyjnych i nowych technologiach przemysłowych, o problemach związanych z mobilnością pracowników, o recyklingu i telepracy, by wymienić tylko najważniejsze z nich. Dlatego niezwykle ważne jest zaangażowanie przedstawicieli pracowników w strategię na rzecz efektywności energetycznej. Partnerzy społeczni powinni poświęcić uwagę takim obszarom, jak układy zbiorowe, które rozdzielają wśród pracowników część oszczędności osiągniętych w przedsiębiorstwie, na zasadach prawdziwej współpracy i partnerstwa. Organizacje związkowe mogą ponadto odegrać zasadniczą rolę w rozpowszechnianiu wiedzy i świadomości tak na szczeblu europejskim, jak i krajowym, przyczyniając się do popularyzacji dobrych praktyk.

4.7.2 Zasadniczą wagę ma powiązanie zagadnienia oszczędności energii z dobrymi rozwiązaniami w dziedzinie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, zwłaszcza przedsiębiorstw międzynarodowych, co wymaga wzmocnionego dialogu społecznego w celu rozwiązania wszystkich kwestii związanych z efektywnością energetyczną, które pomagają poczynić postępy

na drodze do opracowania umiarkowanej strategii europejskiej w dziedzinie zużycia węgla, biorąc po uwagę wszystkie szkodliwe skutki dla zdrowia, takie jak pył drobnocząsteczkowy, które w wielu europejskich miastach wywołują obecnie sytuację alarmową. Rozpowszechnienie dobrych rozwiązań, takich jak na przykład wyeliminowanie węgla z drukarek, lub inne inicjatywy przyczyniają się do pobudzenia świadomości i do kształtowania pozytywnych postaw wobec polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju.

4.8 Komisja doskonale podkreśla wymiar międzynarodowy działań na rzecz zmniejszenia energochłonności. Komitet popiera propozycje zawierania partnerstw oraz realizacji międzynarodowego porozumienia ramowego. W odniesieniu do zapowiedzianej konferencji międzynarodowej na rzecz efektywności energetycznej Komitet zaleca, by nie lekceważyć znaczenia

uczestnictwa w niej krajów objętych programami AKP, Euromed i EPS. Współpraca międzynarodowa jest niezbędna do sprostania wyzwaniu, jakim jest rozwój zrównoważony i w czasie konferencji, która rozpoczyna się w tym roku na Bali, trzeba będzie nasilić wysiłki dyplomatyczne w celu ratyfikacji do 2009 r. nowego protokołu międzynarodowego będącego kontynuacją protokołu z Kioto.

4.9 Europejski przemysł, który opracowuje ważne technologie przynoszące oszczędności energetyczne, może poprzez współpracę przemysłową w dużym stopniu pomóc innym krajom w takich sprawach, jak poprawa jakości produkcji energii elektrycznej, zużycie energii oraz związane z tym emisje gazów cieplarnianych, przyczyniając się do ogólnego zmniejszenia zużycia energii.

Bruksela, 27 września 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opłat lotniskowych

COM(2006) 820 wersja ostateczna — 2007/0013 (COD)

(2008/C 10/09)

Dnia 1 marca 2007 r. Rada, działając na podstawie art. 80 ust. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja Transportu, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 września 2007 r. Sprawozdawcą był Thomas McDONOGH.

Na 438. sesji plenarnej w dniach 26-27 września 2007 r. (posiedzenie z 26 września 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 143 do 2 — 2 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia

1.1 Komisja powinna ustalić kryteria projektowe dla różnych typów portów lotniczych, tak by były one praktyczne oraz funkcjonalne i by ich działanie było uzasadnione z komercyjnego punktu widzenia w wypadku, gdy koszty są pokrywane przez opłaty lotniskowe.

1.2 Państwo powinno pokrywać koszty zapewnienia bezpieczeństwa w portach lotniczych. Jest to problem bezpieczeństwa narodowego.

1.3 Należy zachęcać do budowania i eksploatacji regionalnych portów lotniczych. Odgrywają one istotną rolę w gospodarce regionalnej. Zmniejszają one również zatłoczenie w największych portach lotniczych, jak też często udzielają cennej pomocy w operacjach ratowniczych.

1.4 Porty lotnicze należy uznać za podstawową infrastrukturę użyteczności publicznej, która niekoniecznie musi przy-

nosić dochód i może potrzebować pomocy finansowej stosownie do okoliczności. Pomoc taka jest dosyć częstym zjawiskiem w transporcie publicznym.

1.5 Komisja powinna ustalić kryteria projektowe dotyczące obsługi naziemnej (np. odprawa, kontrola pasażerów), a następnie rozważyć wpływ zmiany regulacji na dynamikę wspomnianych kluczowych elementów obsługi naziemnej oraz związane z tym oddziaływanie na zasoby personalne i koszty operatorów, by nadal wywiązywali się z umów o poziomie świadczonych usług, a szczególnie kryteriów dotyczących czasu rozładunku i ponownego załadunku poszczególnych linii lotniczych.

1.6 Komisja powinna uznać konieczność pobierania wysokich opłat w celu osiągnięcia zgodności z obowiązującymi przepisami w przypadku najmniejszych portów lotniczych, gdzie liczba pasażerów może nie być wystarczająca dla zapewnienia opłacalności.